Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Sant Esteve de Canyamars

Dosrius

Ubicació

Comarca:	Maresme
Lloc/Adreça:	Plaça de l'església de Sant Esteve, s/n - Canyamars
Emplaçament	A la part superior del casc antic de Canyamars, al final del carrer de Sant Esteve
Alçada:	230m

Coordenades:

Latitud:	41.60149
Longitud:	2.4472
UTM Est (X):	453934
UTM Nord (Y):	4605679

Classificació

Número de fitxa	08075-4
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Gòtic Modern Renaixement Popular
Segle	XVI-XVII
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Número inventari	IPAC 8546
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	Bisbat de Barcelona
Autoria de la fitxa	Adriana Geladó Prat
Data de registre de la fitxa:	dv., 01/12/2017 - 01:00

Descripció

Església de planta basilical d'una sola nau, amb dues capelles laterals per banda i un absis poligonal capçat a llevant. La nau està coberta amb volta de canó, dividida en dos trams per arcs torals adovellats i recolzats en mènsules. L'absis es cobreix amb una volta per aresta i s'obre a la nau mitjançant un arc adovellat recolzat als murs laterals. Les capelles laterals estan cobertes per voltes de creueria, amb els nervis de pedra, i s'obren a la nau mitjançant arcs de mig punt adovellats, amb les impostes motllurades i els brancals bastits amb carreus de pedra. La capella situada al sud-est està dedicada al Sant Crist i a la Verge dels Dolors i en destaca el frontal d'altar, amb un plafó de ceràmica policromada que representa Jesucrist a la creu, i el retaule superior, de trencadís de mosaic ceràmic. Damunt l'accés a la capella hi ha un escut heràldic amb la inscripció "VISENS ROGENT 1708". La capella sud-oest està dedicada a la Verge del Corredor i conté un retaule de pedra granítica i ceràmica. La capella nord-est està dedicada a la Verge de Montserrat i la nord-oest a la Verge del Roser (amb la imatge representada a la clau de volta). Ambdues capelles contenen plafons ceràmics policromats al frontal de l'altar. A la façana de migdia, a tocar de l'absis, hi ha la sagristia que conté una interessant pica de pedra encastada a la paret. Als peus del temple, a l'extrem nord-oest, hi ha el baptisteri, cobert per una volta de canó i obert a la nau mitjançant un arc de mig punt adovellat. El temple s'ilumina mitjançant finestres d'arc de mig punt adovellades, exceptuant el rosetó del baptisteri, amb vitrall policromat emplomat (imatge de Sant Joan Baptista). La façana principal presenta una portalada d'obertura rectangular, amb la llinda plana i els brancals bastits amb carreus de pedra. L'intradós de l'obertura està decorat amb motllures rectilínies. Damunt del portal hi ha un timpà adovellat i rematat amb dues mènsules esculpides amb testes humanes. Damunt de la porta s'obre un òcul, amb vitrall policromat i emplomat que representa la Mare de Déu de Montserrat envoltada d'escolans.La façana està coronada per un campanar d'espadanya de grans dimensions, integrat al parament. Consta de quatre obertures d'arc de mig punt i diferent mesura amb les campanes integrades, i un capcer triangular rematat amb una creu. Presenta un volum adossat posterior a mode de porxo, amb coberta de bigues i teulada a dues aigües sobre pilars de granit, i paviment de cairons. Al pilar central del cantó de llevant hi ha inscrita la data 1722. Al campanar s'hi accedeix per unes escales exteriors de pedra, adossades al mur de tramuntana. La construcció està bastida en pedra de diverses mides disposada de manera irregular, amb alguns trams del parament arrebossats (la façana principal inclosa) i carreus de pedra a les cantoneres.

Observacions:

L'església està delimitada per les bandes de llevant i migdia pel propi desnivell del terreny. A llevant hi ha un mur de pedra reforçat amb contraforts, que delimita el recinte del desnivell existent amb la plaça. A migdia, envoltant el temple, hi ha el cementiri amb alguns dels blocs de nínxols adossats a les façanes i una tomba més monumental. Les portes de ferro exteriors que dónen accés al cementiri i a la porta del temple, situades a la banda de tramuntana, estan gravades amb l'any 1878. L'any 1995 es reformà la plaça que li dóna accés.

Història

La primera referència documental directa de l'església de Sant Esteve de Canyamars és de l'any 1324, i en ella s'esmenta com a filial de l'església de Sant Iscle i Santa Victòria de Dosrius, al Bisbat de Barcelona. Entre finals del segle XIV i principis del XV, les visites pastorals es van succeïnt (anys 1374, 1379, 1413, 1421 i 1425), especificant que l'església ja tenia cementiri i pila baptismal propis, i que s'hi administraven diversos sagraments. A la de l'any 1421 hi consta que el temple era d'una sola nau i tenia un retaule. De fet, el temple romànic es conserva en la seva totalitat tot i que emmascarat per les reformes i afegitons posteriors. Es conserven les dues capelles laterals més properes al presbiteri, que formen una planta de creu

llatina juntament amb la nau i actuen a mode de transsepte. De l'absis, que era semicircular, se'n conserven restes visibles des de la sagristia. A la visita pastoral de l'any 1446 s'esmenta una capella inacabada dedicada a Santa Maria i Santa Bàrbara, i situada al mur de tramuntana. El promotor fou en Guillem Canemàs (Guillem de Canyamars del mas Canyamars). Del segle XVI daten les darreres reformes gòtiques al temple: l'absis fou refet amb volta d'aresta, es va afegir una altra capella lateral, es renovà la portalada i es decoraren les claus de volta de les capelles laterals. El retaule major fou elaborat l'any 1617 per l'escultor Claudi Perret, que també faria les imatges, i hi van col·laborar els mestres Gabriel Munt, fuster de Barcelona, i Joan Llobet, fuster de Mataró. El daurat va anar a càrrec de Joan Canet, batifuller de Barcelona. L'any 1628, se signa un contracte amb el pintor Joan Huguet per pintar i daurar el mateix retaule. El 1721 es cobrí el campanar d'espadanya, tot i que es deixà obert a tres vents (posteriorment tapat). L'any 1868, l'església deixa de ser sufragania de Sant Iscle i Santa Victòria de Dosrius i passa a ser parròquia. Del 1878 i el 1879 daten les primeres referències del cementiri. L'any 1902, l'església s'esquerdà i fou reparada. En aquest moment s'allargà el cementiri cap a migdia. Durant la guerra Civil, el temple fou incendiat i les campanes (beneïdes els anys 1723 i 1731) varen ser retirades per fer armament. L'any 1940, l'església fou objecte de diverses reformes per part de l'arquitecte M. Brullet. L'any 1980 es va reforçar la volta, la qual té un gruix de 60 cm i està bastida amb pedra i lligada amb morter, amb una capa de canyes i les teules superiors.

Bibliografia

ALMERICH I PADRÓ, Paulina (1996). Una història diferent: les parròquies del Maresme. Vallgorguina: Associació Cultural Vallgorguina, p. 17, 20, 25, 42, 49, 58, 66-67. ALSINA I BOIX, Neus; JUBANY I PINÓS, M. Àngels (1995). Una ullada al passat: història gràfica de Dosrius, Canyamars i el Far (1900-1975). [Dosrius]: Ajuntament de Dosrius, p. 34-35, 37, 157. ALSINA, N.; CALONGE, R.; CUSPINERA, L.; JUBANY, M.A.; LACUESTA, R. (2005). Inventari del patrimoni històric, arquitectònic i ambiental de Dosrius. [Barcelona: Diputació de Barcelona, Ajuntament de Dosrius], Núm. Ref.: I.R.03/003. AMAT I TEIXIDÓ, Jordi (2014). Retalls de la Guerra Civil al Maresme (1936-1939). Canet de Mar: Els 2 Pins, p. 490. "Bloc Dosriuenc. Retalls de premsa sobre Dosrius i Canyamars de El Semanario de Mataró (1884-1895)". A Dosrius. Una visita al passat. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017. GAVÍN I BARCELÓ, Josep Maria (1991). Maresme. Col. Inventari d'esglésies, 24. Barcelona: Pòrtic, p. 63. GRAUPERA GRAUPERA, Joaquim (2017). "Romànic disfressat de gòtic. Les ampliacions i reformes gòtiques a Sant Esteve de Canyamars (Dosrius); Sant Feliu de Cabrera; Sant Feliu d'Alella i Sant Cebrià de Tiana". Duos Rios, núm. 3, p. 41-43. GRAUPERA I GRAUPERA, J.; BRIANSÓ I PALLÀS, A. (2007). El Maresme. [Vallbona de les Monges]: March, DL, p. 54-55. JUBANY I PINÓS, M. Àngels (1989). "L'església de Sant Esteve de Canyamars (I)". El Comú, núm. 8, p. 18-20. PLADEVALL I FONT, Antoni (1992). El Barcelonès, el Baix Llobregat, el Maresme. Col. Catalunya Romànica, 20. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, p. 490. PUIG-PLA, Josep (2017). "Vida rural i Guerra Civil al Far (1936-1939)". Duos Rios, núm. 3, p. 140-141. RAMIS NIETO, Josep. "Apunts per a una història de la guerra civil a Dosrius (1936-1939)". A Dosrius. Una visita al passat. 1-6 d'abril de 2017. Bloc. Accés el 27 de setembre de 2017. SUBIÑÀ I COLL, Enric (2017). "Dosrius i Canyamars a l'edat mitjana. Una terra de pagesos". Duos Rios, núm. 3, p. 27. Http://www.poblesdecatalunya.cat/ [Consulta: 27-09-2017].